

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

Maa- ja metsätalousministeriö

kirjaamo@mmm.fi

PL 30

00023 VALTIONEUVOSTO

Lausuntopyyntö 12.3.2020, VN/4546/2020/MMM

Lausunto hallituksen esityksestä eläintautilain uudistamiseksi EU:n eläinterveyssäännösten täytäntöön panemiseksi

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eläintautilain sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Pyydettyä lausuntona Ruokavirasto toteaa seuraavaa:

Yleisenä kommenttina Ruokavirasto toivoo lisättäväksi lakiin tai vähintään perustelumuistioon pykäläkohtaisesti kattavat viittaukset EU-lainsäädäntöön siten, että eläintautilakia ja hallituksen esitystä lukemalla pystyisi hahmottamaan, mitä tietystä asiasta on säädetty ja missä. Ilman viittauksia EU-lainsäädäntöön viranomaisen ja varsinkin toimijoiden on hyvin vaikea seurata lainsäädäntöä, eikä ole tarkoituksenmukaista, että tiettyyn yksittäiseen asiaan liittyvien säännösten selvittämiseksi on luettava läpi koko lainsäädäntö. Osassa pykälä asia on huomioitu hyvin, osassa ei. Esimerkkinä ehdotetun lain 47 § ”Maan sisäisiä siirtoja koskevat rajoitukset taudista vapaan aseman tai hävittämishojelman toteuttamisen turvaamiseksi”. Pykälässä mainitaan vain, ettei maaeläinten siirroilla saa vaarantaa alueen tai lokeron vapaata asemaa tai hävittämishojelman toteutumista. Kuitenkin myös vesieläinten osalta on olemassa sääntöjä maan sisäisille siirroille vapaalle alueelle tai hävittämishojelma-alueelle. Näistä säädetään a-c luokan tautien osalta eläinterveyssäännösten 2 luvun 2 jaksossa. Ehdotetun lain 48 §:ssä asiaa on selvennetty viittaamalla eläinterveyssäännösten IV osan II osastoon, mutta lukemisen helpottamiseksi viittaukset tulisi tarkentaa artiklatasolle. IV osan II osaston otsikko on ”Vesieläimet ja vesieläimistä saatavat tuotteet ja se sisältää 54 artiklaa. Vaikka lain valmisteluvaiheessa viittaaminen artiklatasolle on työlästä, se säästäisi huomattavasti aikaa ja vaivaa lakia käytettäessä ja käytäntöön sovellettaessa.

Ruokavirasto ehdottaa, että luokitelluista taudeista käytettäisiin ehdotetussa laissa nimityksiä luokan A, luokan B ja luokan C taudit (jne.), mikä vastaa kirjoitusasua, jota delegoiduissa asetuksissa käytetään ja selkeyttää tekstiä sekä helpottaa luettavuutta.

Ruokavirasto esittää, että laissa (esim. ehdotetun lain 24 § sekä 32 §) huomioitaisiin nyky-lainsäädännön tapaan eläintautiepäilyjen eri tasot, kuten virallinen eläintautiepäily, ja määriteltäisiin aluehallintovirasto eläintautiviranomaiseksi, joka päättää virallisesta

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

eläintautiepäilystä. On jatkossakin tarpeen eritellä lainsäädännössä eritasoisia eläintautiepäilyjä, jotta kynnys ilmoittaa epäilyistä ja eläinten oireista pysyisi mahdollisimman matalana. Nykytilanne, jossa aluehallintovirastolla on toimivalta määritellä, milloin kyseessä on virallinen eläintautiepäily, on osoittautunut toimivaksi. Käytäntö on antanut mahdollisuuden tutkia vastustettavien tautien varalta alhaisella kynnyksellä myös lieviä epäilyjä, ilman että viralliseen eläintautiepäilyyn liittyviä hallinnollisia toimia on ollut pakko käynnistää.

Lain soveltaminen Ahvenanmaalla

Ruokavirasto ehdottaa, että perusteluissa selvennetään tarkemmin lain soveltamista maakunnassa sekä valtion ja Ahvenanmaan maakunnan välistä toimivaltaa ja vastuuta valvonnan ohjauksen ja toteuttamisen osalta. Käytännössä maakunnan osalta on ollut epäselvää, milloin esim. hävittämistoimissa on kyseessä Ruokaviraston tehtävä asia ja milloin maakunnan. Keskusteluissa on ollut esillä, että tehtävät, jotka valtakunnassa voi tehdä vain yksi taho, olisivat Ruokaviraston tehtäviä. Tästä huolimatta on ollut epäselvää, missä laajuudessa Ruokaviraston tulee ohjata maakuntaa ja antaako Ruokaviraston taudin hävittämiseen liittyvät päätökset tai vyöhykepätökset, kuka vastaa korvausten maksamisesta jne. Koska taudintorjuntatilanteessa on pystyttävä toimimaan nopeasti, aiheuttaa tällainen jatkuva epäselvyys suuren riskin sitä, että taudintorjuntatoimet viivästyvät ja viivästys vaarantaa koko Suomen tautistatuksen.

Pykäläkohtaiset kommentit:**2 §**

Ruokaviraston mielestä 4 § 2 momentissa mainittu kotieläintuotanto on käsitteenä haastava, sillä esimerkiksi Ruokaviraston käsittemallinnoksen mukaan ”kotieläin” ei sisällä kaloja. Jos käsitettä halutaan käyttää, tulisi se määritellä 2 §, esimerkiksi eläinlääkintähuoltolain (765/2009) määritelmän mukaisesti.

Ruokavirasto ehdottaa, että 2 § tulisi määritellä myös käsite ”viejä” (käytetään luvussa 9, erit. 53 §).

Ruokavirasto ehdottaa, että määritelmissä olisi oma kohtansa ja määritelmänsä *luetteloidulle taudille* ja *luetteloidulle (eläin)lajille*, lisäksi ehdotetaan tarkennusta määritelmäkohtaan *taudille alttiille lajille*. Alla ehdotus muotoilutavaksi.

x) *luetteloidulla taudilla* eläinterveyssäännöstössä nimettyä eläintautia

y) *luetteloidulla lajilla* eläinlajia, joka on nimetty luetteloidun taudin yhteyteen EU-säännöksissä luetteloiduksi lajiksi, joka on kyseiselle taudille altis eläinlaji

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

z) *taudille alttiilla lajilla* eläinlajeja, johon muun kuin eläinterveyssäännössä luetteloidun taudin tiedetään tai oletetaan tieteellisen selvityksen perusteella voivan tarttua'

10 §

Ruokavirasto ehdottaa poistettavaksi pykälän 2. momentista sanan "vyöhykkeet", jota ei mainita kyseisen pykälän 1. momentissa, sillä jää epäselväksi, mihin vyöhykkeisiin viitataan. Ruokavirasto ehdottaa käytettäväksi "Internet-sivu" termin sijaan termiä "verkkosivu".

11 §

Ruokavirasto esittää, että pykälään tai vähintään sen perusteluihin tarkennettaisiin pakollista zoonosivalvontaa toteuttavan toimijan velvollisuuksia erityisesti silloin, kun toimijan itse ottamat omavalvontanäytteet on tutkittu ehdotetun lain 63 § toisen momentin mukaan nimetyssä omavalvontalaboratoriossa. Rehulaissa (86/2008) toimijalle on säädetty vastaavasta velvollisuudesta 21 §:ssä, josta todetaan perustelumuiotiossa (HE 35/2014 vp): "Pykälään lisättäisiin myös velvoite rehualan toimijalle viivytyksettä ilmoittaa Eviraan määräysten vastaiseen rehuun viittaavista tutkimustuloksista silloin, kun 25 §:ssä tarkoitetut salmonellaomavalvontanäytteet on tutkittu 28 b §:ssä tarkoitetussa ulkomaalaisessa laboratoriossa. Rehualan toimijan olisi myös ohjeistettava kyseinen laboratorio 28 §:ssä tarkoitettuihin ilmoitusten, kuten zoonosien seurantaan ja valvontaan liittyvien HE 35/2014 vp 12 tutkimustulosten sekä yhteenvetojen, kuten salmonellaomavalvontanäytteiden tutkimusten ja tulosten lähettämiseen". Vastaavaan tapaan olisi syytä varmistaa, että pakollista zoonosivalvontaa toteuttava toimija on velvoitettu paitsi itse ilmoittamaan omavalvontanäytteistä ulkomaisessa laboratoriossa eristetyistä kannoista, myös ohjeistamaan käyttämänsä ulkomaisen laboratorion ilmoitusten, tutkimustulosten sekä yhteenvetojen lähettämiseen.

12 §

Ruokavirasto ehdottaa lisättäväksi pykälän toiseen momenttiin ehdot luonnonvaraisten eläinten ottamiseen pitopaikkaan. Alla ehdotus muotoiluksi:

"Vapaaehtoiseen terveystarkastukseen sitoutuneen toimijan tulee teettää eläimille säännöllisiä terveystarkastuksia, ottaa tai otattaa eläimistä tarvittavat näytteet eläintaudin varalta, lähettää näytteet laboratorioon tutkittaviksi, pitää kirjaa näytteiden ottamisesta ja lähettämisestä sekä tarvittaessa tehdä viranomaiselle ilmoitus eläintaudin esiintymisestä pitopaikassa. Toimijan tulee myös noudattaa terveystarkastukseen sisältyviä, kieltoja, ehtoja ja rajoituksia, jotka koskevat luetteloituihin tai taudille alttiisiin lajeihin kuuluvien eläinten taikka niiden sukusolujen tai alkioiden hankintaa pitopaikasta, jota terveystarkastus ei koske, tai alempaan terveystarkastusluokkaan kuuluvasta pitopaikasta

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

taikka luonnosta, sekä eläinten merkitsemiseen ja eläimiä, sukusoluja ja alkioita koskevaan kirjanpitoon liittyviä velvoitteita.”

Ruokavirasto ehdottaa korjattavaksi pykälän kolmannen momentin viimeisen lauseen viittauksen, joka vaikuttaa olevan väärään kohtaan, ja epäselväksi jää, mihin sen on tarkoitus viitata. Pykälän perusteluissa viitataan myös ehdotetun lain 11 § kolmanteen momenttiin, jota ei ole; todennäköisesti kyseisen viittauksen pitäisi olla 11 § toiseen momenttiin.

13 §

Ruokavirasto ehdottaa, että toimija tekisi ilmoituksen halustaan sitoutua vapaaehtoiseen terveystarkkailuun suoraan Aluehallintovirastolle, eli pykälään tarkennettaisiin eläinterveystarkkailu, joka vastaanottaa ilmoituksen. Koska Aluehallintovirasto tekee päätöksen pitopaikan terveystarkkailusta, olisi luontevaa, että se myös vastaanottaisi ilmoitukset terveystarkkailuun liittymisestä.

Lisäksi lainsäädäntöön pitäisi lisätä aluehallintovirastolle mahdollisuus irtisanoa terveystarkkailusta sellainen toimija, joka toistuvasti jättää noudattamatta vapaaehtoisesta terveystarkkailusta kieltoja, ehtoja, rajoituksia tai velvoitteita. Vapaaehtoisesta terveystarkkailusta valvonnassa on havaittu, että on yksittäisiä toimijoita, jotka eivät ilmoita lopettavansa terveystarkkailusta kuulumista, mutta eivät noudata ehtoja ja siten aiheuttavat jatkuvan hallinnollisen taakan viranomaisille.

15 §

Ruokavirasto ehdottaa, että tarvittavat ilmoitukset rokotuksista (2 momentti) tekisi ensisijaisesti eläinlääkäri tai eläimen rokotanut taho, eläimen omistajan sijasta. Kun kysymyksessä on pakollinen rokotus, käytännössä rokotuksesta on oltava eläinlääkärin todistus. Todennäköisesti eläinlääkärien kautta saataisiin kattavammat tiedot rokotuksista, jos tietojen kerääminen nähdään tarpeelliseksi.

16 §

Ruokavirasto ehdottaa pykälään lisättäväksi yleisen vaatimuksen siitä, että eläinnäyttelyiden tai muun vastaavien tapahtumien järjestäjien tulisi pyrkiä varmistamaan, että näytellyssä tai vastaavassa tapahtumassa ei aiheutuisi eläintautien leviämisen vaaraa tai vaaraa ihmisten terveydelle.

Hallituksen esityksen mukaan pykälässä olisi vaatimus tilaisuuteen tuotavien eläinten alkuperäpitopaikan terveystarkkailusta taikka 14 §:ssä tarkoitetun taudista vapaan tai vektoreilta suojatun aseman huomioon ottamisesta. Varsinaisesta pykälästä puuttuu kuitenkin viittaus

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

14 §:n ja Ruokavirasto ehdottaa sitä liitettäväksi pykälätekstiin luetun ymmärtämisen selventämiseksi. Alla ehdotus muotoiluksi:

Nautaeläimiä, lampaita, vuohia, sikoja ja siipikarjaa on pidettävä tilaisuudessa siten, ettei eläinten pitopaikan terveystuokka, 14 § mukainen taudista vapaa asema tai vektoreilta suojattu asema vaarannu, sekä erillään sellaisista muista eläinlajeista, joilla saattaa olla mainittuihin eläimiin tarttuvia eläintauteja.

17 §

Ruokavirasto esittää, että yhtenä varotoimenpiteenä tulisi olla mahdollisuus rajoittaa eläinten siirtoja pitopaikasta toiseen asettamalla esim. 21 päivän rajoitus uusien taudille alttiiden eläinten pitopaikkaan tulon ja minkään alttiin eläimen pitopaikasta eloon siirtämisen/myymisen välille. Varotoimenpide on tarpeen esim. ASF:n leviämisen torjunnassa. Tällaisia rajoituksia sikojen siirroille on käytössä toisissa EU-maissa (esim. Belgia). Näillä varotoimenpiteillä voidaan varmistaa, että tauti, joka ei välttämättä heti aiheuta runsaasti oireita tai suurta kuolleisuutta ei pääse leviämään havaitsematta pitopaikasta toiseen. Toimenpidettä pidetään tehokkaana tautien leviämisen estämisessä.

Ruokavirasto pyytää tarkentamaan pykälän toisen momentin kohtaa seitsemän, sillä nykyisellään kohdasta voisi ymmärtää, että vain eläinsuojasta pois tultaessa tulee siellä käytetyt vaatteet ja jalkineet puhdistaa, mutta ennen eläinsuojaan sisään menemistä tätä velvollisuutta ei olisi. Esimerkiksi sanamuoto ”eläinsuojassa käytettävien vaatteiden ja jalkineiden” velvoittaisi selkeämmin huolehtimaan puhdistuksesta ja desinfioinnista sekä ennen eläinsuojassa käyntiä, että sen jälkeen.

Ruokavirasto ehdottaa muutettavaksi toisen momentin kohtaa kahdeksan, joka velvoittaa eläinterveysviranomaisia paitsi seuraamaan, myös torjumaan vektoreiden esiintymistä. Eläinterveysviranomaisten käytännön mahdollisuudet järjestää vektoreiden torjunta esimerkiksi eläinten pitopakoissa ovat huonot, ja olisi tehokkaampaa, jos viranomainen voisi velvoittaa toimijoita järjestämään vektoritorjunta eläintensä pitopaikoissa.

18 §

Pykälässä viitataan elintarvikelaissa (23/2006) tarkoitettuun teurastamoon, joka ei kata poroteurastamoja ja perkaamoja, niiden tulisi kuitenkin olla veloitteen piirissä. Ruokavirasto ehdottaa, että valmiussuunnitteluvetoisen piiriin tulisi saada myös raatojen käsittelylaitos ja laitoksen toimintaan liittyvä raatojen keräily, sillä a-luokan tautia todettaessa, joudutaan laitoksen ja keräilyn toimintaa muuttamaan monelta osin ja on erittäin tärkeää, että tautitilanteen toimintatavat on suunniteltu etukäteen. Meijerit ja munapakkaamot olisi myös hyvä saada valmiussuunnittelun piiriin, sillä maidonkeräily ja munien pakkaaminen

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

on voitava järjestää myös vyöhykkeillä, mahdollisen epidemian aikana. Lisäksi vyöhykkeillä on voi toimia useita eri maidonkeräilijöitä, joiden tulisi tehdä yhteistyötä.

19 §

Ruokaviraston näkemyksen mukaan pykälän 2 momentissa mainitut aikarajat ”välittömästi” ja ”heti kun käytännössä mahdollista”, eläintaudeista ilmoittamiselle ovat epäselvät, eikä niissä ole käytännön tasolla eroa. Vaikka mainitut aikamääreet tulevatkin suoraan EU:n eläinterveyssäännöstöstä, olisi tärkeää, että vähintään perustelumuistiossa edes jollain tavalla konkretisoitaisiin asetettujen aikarajojen eroja käytännössä.

Pykälän 2 momentissa on käytetty ilmaisua ”taudin merkit”, joka on terminä vieras. Ruokavirasto ehdottaa käytettäväksi ilmaisua ”taudin oireet”. Jos ilmaisulla tarkoitetaan laajemmin tilanteesta saatuja tietoja, Ruokavirasto ehdottaa käytettäväksi ilmaisua ”saadut tiedot ja taudin oireet”.

20 §

Vastaavasti kuin 19 §, Ruokaviraston mielestä pykälässä mainitut aikarajat eläintaudeista ilmoittamiselle ovat epäselvät, eikä niissä ole käytännön toiminnan eroa. Vaikka mainitut aikarajamääreet tulevatkin suoraan EU:n eläinterveyssäännöstöstä, olisi tärkeää, että vähintään perustelumuistiossa edes jollain tavalla konkretisoitaisiin asetettujen aikarajojen eroja käytännössä.

Pykälän ensimmäisessä momentissa on säädetty ilmoitusvelvollisuudesta muun ilmoitettavan eläintaudin osalta, joka sisältää myös kansallisesti torjuttavat ja valvottavat eläintaudit. Torjuttavien ja valvottavien osalta aikamääreeksi on annettu ”heti kun se on käytännössä mahdollista”. Kolmannessa momentissa kuitenkin on MMM:lle annettu asetuksenantovaltuus aikarajoista muiden ilmoitettavien eläintautien ilmoittamisen osalta. Tässä lienee tarkoitettu niitä muita ilmoitettavia eläintauteja, kuin kansallisesti torjuttavia ja valvottavia. Ruokavirasto ei pidä tarkoituksenmukaisena, että kyseiset taudit ilmoitettaisiin kahteen kertaan ja asia tulisi näkyä selvästi kyseisessä momentissa (hallituksen esityksen mukaan näin on tarkoituskin).

Ruokavirasto ehdottaa hallituksen esitykseen tarkennettavaksi, että eläintautiepäilynä tulee pitää myös tilannetta, jossa eläimen lähiympäristöstä otetusta näytteestä on eristetty taudinaiheuttaja. Tämä selkeyttäisi laboratorioden ilmoitusvelvollisuutta.

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

21 §

Ruokavirasto pyytää korjattavaksi pykälän ensimmäiseen momenttiin, kunnaneläinlääkärin kuukausittain tekemää yhteenvetoa koskevaan lauseeseen, nykyisen lainsäädännön mukaisen tautiluokittelun ehdotetun lainsäädännön mukaiseksi.

Ruokavirasto ehdottaa, että aluehallintoviraston pitää Ruokavirastoon ilmoittaessaan noudattaa samoja aikarajoja kuin kunnaneläinlääkärin. Aluehallintoviraston on pidettävä saatamista ilmoituksista kirjaa, jos niitä ei ole kirjattu tietojärjestelmään ja toimitettava edelleen Ruokavirastolle kuukausittainen yhteenveto, jos tiedot eivät ole järjestelmässä tai niitä ei ole jo ilmoitettu Ruokavirastoon.

22 §

Ruokavirasto pyytää tarkistamaan kolmannen momentin viimeisessä lauseessa olevan listauksen niistä tahoista, joilla on velvollisuus sallia eläinten tutkiminen ja näytteenotto. Ruokaviraston näkemyksen mukaan listalla mainittu "tuotteita vastaanottavat laitokset" sisältyisi eläinterveyssäännösten neljännen artiklan 24 kohdan määritelmään "toimija". Jos näin ei kuitenkaan ole, tulisi kyseistä kohtaa muuttaa siten, että sana "laitos" muutetaan "toimijaksi", sillä tuotteita voi vastaanottaa muutkin toimijat kuin laitokset. Mikäli kohtaa täsmennetään, tulee huomioida sen vaikutukset saman pykälän neljännen momentin viittaukseen.

24 §

Ruokavirasto ehdottaa kyseistä pykälää selvennettäväksi eri viranomaisten vastuiden osalta. Pykälässä tulisi selkeästi mainita, että alustavien taudintorjunnan toimenpiteiden varmistamiseksi aluehallintovirasto antaa asiaa koskevan päätöksen eläimistä vastaavalle toimijalle (taudin leviämisen estämiseksi annettava päätös). Lisäksi tulisi selventää, että eläinten ja tuotteiden siirtämistä rajoittavien päätösten antaminen taudin toteutuksen jälkeen, koskien sekä tartuntapitopaikkaa että kontaktipitopaikkoja, ovat myös aluehallintoviraston tehtäviä. Lakiluonnokseen kirjatussa muodossa kyseinen tehtävä olisi Ruokaviraston tehtävä, koska kyseiset rajoitukset liittyvät eläinterveyssäännöstössä muihin kuin alustaviin taudintorjuntatoimenpiteisiin. Nykytilanteessakin aluehallintovirasto on vastannut kaikista taudin leviämisen estämiseksi tehtävistä päätöksistä ml. tartuntapitopaikat ja kontaktipitopaikat.

Ruokavirasto ehdottaa lisäksi vastuunjaon selventämistä myös pykäliin 68 ja 69, ja niistä on lausuttu kyseisessä kohdassa. Pykälissä tulisi selventää vastuita luonnonvaraisten eläinten tautitapauksiin liittyen sekä vyöhykkeillä tehtävien toimenpiteiden osalta.

Ruokavirasto

PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihe)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket

PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority

P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

Ehdotetun lain pykälässä 32 on säädetty luonnonvaraisiin eläimiin liittyen aluehallintovirastolle vastuu hakea tarvittavat muiden säädösten edellyttämät luvat. Ruokavirasto huomauttaa, että tällaista ei ole huomioitu lainkaan a-c tautien osalta.

Vastaavasti pykälästä puuttuu a-c tautien osalta aluehallintoviraston mahdollisuus määrätä eläin lopetettavaksi, jos taudin tutkiminen ei muutoin onnistu.

Ruokavirasto huomauttaa, että pykälän perusteluissa kuudennessa kappaleessa sivulla 30, kappaleen lopussa mainitaan termi ”maakunta”.

Lisäksi hallituksen esityksessä, pykälän 24 perusteluissa sivulla 30 neljännessä kappaleessa, joka käsittelee b- ja c-luokan tautien toimenpiteitä, näyttäisi olevan virheellinen viittaus eläinterveyslainsäädännön artikloihin 80-82.

25 §

Pykälän ensimmäisen momentin kodassa kaksi käytetään termi ”tartunta-alue” samoin kuin hallituksen esityksessä, mutta delegoidussa asetuksessa, jonka artikloihin 63 ja 103 kohdassa viitataan, käytetään termiä ”tartuntavyöhyke”. Ruokavirasto ehdottaa, että laissa tulisi selvyyden vuoksi käyttää termiä ”tartuntavyöhyke”.

Hallituksen esityksessä on mainittu, että väliaikainen rajoitusvyöhyke voisi olla voimassa vain 72 tuntia. Tätä aikarajaa ei kuitenkaan ole taudintorjuntatoimenpiteitä koskevassa delegoidussa asetuksessa. Sen sijaan delegoidun asetuksen mukaan toimivaltainen viranomais voi pitää väliaikaisen rajoitusvyöhykkeen voimassa siihen saakka, kun a-luokan taudin esiintyminen on suljettu pois pitopaikassa, jossa sitä epäiltiin, tai kyseisen taudin esiintyminen on vahvistettu ja on perustettu rajoitusvyöhyke 21 artiklan mukaisesti. Ruokavirasto pitää tärkeänä, että laissa ja sen perusteluissa noudatetaan delegoidun asetuksen määritelmää aikarajasta tarpeettoman hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Muutoin voi käydä niin, että tutkimustuloksen viivästymisen takia, tai johtuen siitä, että tulos on lähetetty vahvistettavaksi referenssilaboratorioon, ei taudin vahvistuminen välttämättä onnistu 72 tunnin aikana, toisaalta, jos on jo todennäköistä, että tauti tulee vahvistumaan, voi väliaikainen rajoitusvyöhyke hyvin olla olemassa lopullisen tuloksen saamiseen saakka.

27 §

Ruokavirasto esittää, että pykälässä säädettyihin tiedottamisväyliin lisättäisiin päätösten ja erityisesti niihin liittyvien rajoitusaluekarttojen julkaiseminen Ruokaviraston verkkosivuilla, sillä tämä edistäisi tiedotusta.

Ruokavirasto

PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihe)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket

PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority

P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

29 §

Ruokavirasto pyytää tarkentamaan eläinten lopettamista ja / tai teurastamista a-luokan taudin tapauksessa. Pykälän tekstissä mainitaan vain lopetus, mutta pykäläkohtaisissa perusteluissa mainitaan myös eläinten joukkoteurastus. Epäselväksi kuitenkin jää, pitääkö tämä joukkoteurastus tehdä nimenomaan tilalla, vai voisiko eläimet toimittaa joukkoteurastettavaksi myös teurastamoon, jos teurastamo sijaitisi vyöhykkeellä tai teurastaa esim. pitopaikassa olevassa perkaamossa tai tilateurastamossa.

32 §

Ruokaviraston näkemyksen mukaan se, että aluehallintoviraston päätöksestä puhutaan eri termillä riippuen siitä, onko kyseessä eläinterveyssäännöstössä luokiteltu tauti tai kansallisesti luokiteltu tauti, aiheuttaa tarpeetonta sekaannusta. Ehdotetun lain pykälässä 32 päätöstä kutsutaan nykyainsäädännön mukaan termillä ”taudin leviämisen estämiseksi annettu päätös” ja a-c luokan tautien toimenpiteitä koskevassa 24 § taas käytetään termiä ”alustavia taudintorjuntatoimenpiteitä koskeva päätös”. Ruokavirasto esittää, että aluehallintoviraston antamasta rajoituspäätöksestä käytetään yhtenäistä termiä, riippumatta siitä, onko kyse eläinterveyssäännöstössä luokiteltujen tautien tai kansallisesti luokiteltujen tautien tapauksesta. Pykäläkohtaisen perustelun mukaan erilaiset termit johtuisivat siitä, että ”valvottavien eläintautien osalta viranomastoimenpiteet eivät sisällä lainkaan varsinaista taudintorjuntaa, eli jos toimija ei itse päättävästi hävittäisi tautia, siirtorajoitukset voivat muodostua varsin pitkäaikaisiksi.” Kuitenkin tautia epäiltäessä, tai heti kun sen esiintyminen pitopaikassa varmistuu, aluehallintoviraston tekemä päätös sisältää kaikissa tautitapauksissa (sekä eläinterveyssäännöstössä luokiteltujen a-c tautien, että kansallisesti luokiteltujen muiden torjuttavien ja valvottavien eläintautien osalta) käytännössä vain sellaisia taudintorjuntatoimia, joiden tavoitteena on estää taudin leviäminen eteenpäin. Varsinainen päätös sellaisista taudintorjuntatoimenpiteistä, joiden tavoite on a-c taudin tai muun torjuttavan taudin hävittäminen tilalta viranomaisen toimesta, tehdään vasta Ruokaviraston päätöksellä, josta on säädetty ehdotetun lain 24 § kolmannessa momentissa (a-c taudit) sekä 33 § (muut torjuttavat taudit). Näin ollen aluehallintoviraston tekemän päätöksen termi ehdotetussa lainsäädännössä tulisi olla sama, riippumatta siitä, minkä lainsäädännön mukaan luokitellun taudin leviämisen estämiseksi se tehdään.

Ruokavirasto huomauttaa, että perustelumuiotissa viitataan ehdotetun pykälän momentteihin virheellisesti: luonnonsuojelulain yms. mukainen lupahakemus viittaa pykälän neljänteen momenttiin, vaikka asia on toisessa momentissa. Lisäksi perusteluissa mainitaan pykälän viides momentti, jota ei ole.

Lausunto

Pvm/Datum/Date

Dnro/Dnr/DNo

25.5.2020

1853/00.00.01.00.00/2020

33 §

Ruokavirasto esittää huomionaan, että pykälässä annetaan viranomaiselle hyvin laajat toimintavaltuudet, ja sen vuoksi on erittäin tärkeää, että jatkossa on käytettävissä tautikohdittaisia asetuksia, joissa selvästi esitetty ne toimet, mihin kunkin taudin osalta tulee ryhtyä.

34 §

Ruokavirasto esittää, että pykälän neljännessä momentissa mainittu maa- ja metsätalousministeriön asetus säätäisi niistä valvottavista eläintaukeista, joiden hävittämistä koskevista toimenpiteistä ei tarvitse tehdä ilmoitusta, jolloin lähtökohtaisesti ilmoitus valvottavan eläintaudin hävittämistoimista tulisi aina tehdä kunnaneläinlääkärille. Kunnaneläinlääkärin on mahdotonta valvoa pitopaikassa tehtävää saneerausta, jos ilmoitusta toimenpiteistä ei tehdä. Asetuksella olisi kuitenkin mahdollisuus säätää taudista, joiden osalta saneerauksen valvontaa kunnaneläinlääkärin toimesta ei katsota tarpeelliseksi.

37 §

Ruokavirasto ehdottaa selvytyden vuoksi lisättäväksi ensimmäiseen momenttiin: ”...levinneisyyden vuoksi, taikka eläintautia, *joka on muu torjuttava tai valvottava eläintauti muilla alueilla, ja jota vastustetaan...*”

38 §

Ruokavirasto ehdottaa, että pykälä koskisi kaikkia zoonooseja, ei vain d- tai e-luokkaan tai muuksi ilmoitettavaksi eläintaudiksi luokiteltuja tauteja (esimerkiksi SARS-CoV-2).

Lisäksi pykälän ensimmäiseen momenttiin ehdotetaan lisättäväksi myös muu ammattimainen toiminta, jossa hyödynnetään eläimiä, esimerkkinä kissakahvilat (SARS-CoV-2, sienitartunnat) ja jalkahoitolat, joissa jalkahoitoja ihmisille tekevät elävät kalat (kalatuberkuloosi).

43 §

Eläinterveyslainsäädännön artiklan 172 kohdan kolme mukaisesti rekisteröintitietojen toimitamista ei vaadita vesiviljelypitopaikoilta, joiden osalta vaaditaan hyväksyntä. Lausuttavana olevassa eläintautilaissa ei säädetä pitopaikkojen rekisteröinnistä, mutta Ruokavirasto huomauttaa, että rekisteröitymisen ja hyväksynnän hakemisen velvoite tulisi yhteensovittaa eläintautilain ja pitopaikkojen rekisteröintiä koskevan lain kesken. Toimijalla tulee Ruokaviraston käsityksen mukaan olla velvoite tehdä rekisteröinti-ilmoitus aina silloin kun hyväksyntätarve ei ole yksiselitteinen vaan perustuu riskinarviointiin.

Ruokavirasto pitää välttämättömänä, että riskinarvioinnin osalta annetaan asetus, jossa selvennetään riskinarvioinnissa huomioon otettavia seikkoja ja selvennetään perusteet, joiden mukaan hyväksyntä voidaan vaatia.

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

Ruokavirasto huomauttaa myös, että nykyisestä vesiviljelypitopaikkojen rekisteristä saadaan suhteellisen pienin kustannuksin lähtemään ilmoitus Ruokavirastoon aina, kun sinne lisätään uusi pitopaikka tai kun pitopaikkojen tietoja muutetaan. Rekisteri on kuitenkin vanhenemassa ja maaeläimille tehdyssä rekisterissä, johon vesiviljelypitopaikat on tarkoitettu siirtää, ei vastaavaa mahdollisuutta ole helposti toteutettavissa. On siis olemassa riski, että toimintatapaa on muutettava, kun rekisterivaihdos tapahtuu, tai, että rekisterin muuttamisesta siten, että toimijan tekemistä ilmoituksista saadaan aina ilmoitus Ruokavirastoon, aiheutuu merkittäviä kustannuksia. Rekisteri-ilmoitusten ja -muutosten valvominen ilman sähköisiä ilmoituksia on mahdotonta.

Hyväksyntäpäätösten siirtämisestä Ruokavirastosta aluehallintovirastoille on myös käyty keskustelua. Siirtoa puoltaisi yhden luukun periaatteen edistäminen ja eri viranomaisroolien selkeyttäminen. Aluehallintovirasto vastaa lain 7 luvun muista hyväksynnöistä, ja muista pitopaikka/toimijakohtaisista määräyksistä ja päätöksistä (terveysluokapäätökset, päätös taudin leviämisen ehkäisemiseksi, poikkeusluvat). Myös paljolti samoja toimijoita vesiviljelyn osalta koskevat eläinkuljettajaluvat haetaan aluehallintovirastoista. Riskinarviointi hyväksyntätarpeen selvittämiseksi tulisi kuitenkin tehdä Ruokavirastossa sen varmistamiseksi, että se tehdään yhtäläisesti koko maassa (pl. Ahvenanmaa).

8 luku, Eläinten ja niistä saatujen tuotteiden siirrot 44-51 §

Ehdotettua lakia tulisi tarkentaa sisämarkkinatuontierien tarkastusten osalta, joita ei ole lainkaan mainittu ehdotetussa laissa. Niistä ei ole säädetty yksityiskohtaisesti Eläinterveys-säännöstössä tai sen alaisissa delegoiduissa asetuksissa eikä valvonta-asetuksessa. Lisäksi kun 21.4.2021 poistuu vaatimus sisämarkkinatoimijoiden rekisteröinnistä (Eläintautilaki 441/2013 60 §), näiden sisämarkkinatuontierille tehtävien tarkastusten rooli tulee todennäköisesti tärkeämmäksi. Eläintautilain 64 §:ssä olevaa kahden (2) arkipäivän takarajaa ei ole tarpeellista säilyttää, niin tarkastuksiin saadaan lisää liikkumavaraa. Sen tilalle Ruokavirasto esittää viittä (5) arkipäivää. Pistokokeina tehtävien tarkastusten sijaan Ruokavirasto esittää tarkastusten tekemistä riskiperusteisesti.

Lakiluonnoksessa tulisi määritellä määräpaikan toimivaltaiset viranomaiset, joille toimijat ovat velvollisia tiedottamaan Eläintautisäännöstön 127 artiklan mukaan sääntöjenvastaisuuksista. Ruokavirasto esittää, että toimivaltainen viranomainen, jolle toimijan on tiedotettava, olisi kunnaneläinlääkäri. Ruokavirasto ehdottaa, että toimivaltainen viranomainen, joka tekee Eläintautisäännöstön 127 artiklan mukaisen päätöksen on aluehallintovirasto tai Ruokavirasto.

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

45 §

Ehdotetun lain 45 § 2 ja 3 momenttien ensimmäiset lauseet Ruokavirasto esittää muutettavaksi muotoon: ”Kunnaneläinlääkäri *tai aluehallintovirasto...*”

Vielä on epäselvää, millaiselta alueelta kunnaneläinlääkärit jatkossa ottavat vastaan Traces-järjestelmän lähettämiä ilmoituksia, kun Traces classicista siirrytään uuteen Traces NT:hen (Traces New Technology). Tällä hetkellä ilmoitukset tulevat koko aluehallintoviraston alueelta ja tällöin kunnaneläinlääkäriin voi olla vaikea seurata viestejä, jotka usein suurimmaksi osaksi koskevat oman kunnan ulkopuolisia siirtoja.

46 §

Ruokavirasto pyytää korjaamaan ensimmäisessä momentissa käytetyn nykyisen lainsäädännön mukaisen tautiluokittelun ehdotetun lainsäädännön mukaiseksi.

47 §

Ruokaviraston näkemyksen mukaan pykälässä olisi hyvä käydä ilmi, että vastaavasta kielosta vesieläinten siirtojen osalta on säädetty eläinterveyssäännöstössä (informatiivinen viittaussäännös, vrt. 48 §).

48 §

Ruokavirasto pyytää tarkistamaan pykälän ensimmäisen momentin viittauksen, joka on eläinterveyssäännösten IV luvun II osastoon, ja jonka mahdollisesti tulisi olla IV *osan* II osastoon.

50 §

Ruokavirasto ehdottaa pykälän sanamuotoa tarkastettavaksi. ”Mitä tässä tai 8 luvussa säädetään...”. Kyseinen pykälä kuuluu lukuun 8, joten viittaus jää epäselväksi.

52 §

Pitäisikö pykälän otsikossa käyttää samaa termistöä kuin uudessa elintarvikelaissa, jossa eläimistä saatavien tuotteiden sijaan käytetään sanaa eläinperäiset tuotteet?

Pykälän toisessa momentissa todetaan, että sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, eläinten ja tuotteiden tulee olla muihin jäsenvaltioihin siirrettäviä eläimiä ja tuotteita koskevien eläinterveyteen liittyvien vaatimusten mukaisia, ellei määränpäävaltio edellytä, että viennissä noudatetaan sen asettamia vaatimuksia. Tämän voi Ruokaviraston näkemyksen mukaan tulkita niin, että jos viejä noudattaa määränpäävaltion asettamia vaatimuksia, ei eläinten ja tuotteiden olisi välttämätöntä olla muihin jäsenvaltioihin siirrettäviä eläimiä ja tuotteita koskevien eläinterveyteen liittyvien vaatimusten mukaisia. Onko tämä muotoilu linjassa asetuksen (EY) N:o 178/2002 12 artiklan kanssa?

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

53 §

Ruokavirasto ehdottaa lisäystä momenttiin 2: Ilmoituksesta on käytävä ilmi viejän yhteystiedot, eläimiä vietäessä mahdollinen pitopaikkatunnus ja tuotteita vietäessä mahdollinen laitoksen hyväksymisnumero, *tai tällaisen puuttuessa muu vastaava tunniste*, sekä...

Ruokavirasto pyytää tarkentamaan tarkoitetaanko momentissa 2 tuotteiden osalta vain valmistavien laitosten hyväksymisnumeroita vai voidaanko tässä tarkoittaa myös vientilastauspaikkaa (esimerkiksi varastolaitos), josta tuotteet lähtevät vientiin? Vientilastauspaikkatieto kertoo, minkä valvonnan piiristä tuotteet lähtevät vientiin.

54 §

Pykälässä todetaan, että Ruokavirasto myöntäisi eläinterveystodistuksen viejän pyynnöstä silloin, kun määränpäävaltio edellyttäisi keskusviranomaisen myöntämää todistusta. Ruokavirasto katsoo, että tällainen menettely on ongelmallinen ja ehdottaa Ruokavirastoa poistettavaksi tästä kohdasta. Useat viennin määränpäävaltiot ovat edellyttäneet, että Ruokavirasto myöntäisi viennissä käytettävän eläinlääkintötodistuksen, mutta todistuksen myöntämismenettely on saatu neuvoteltua määränpäävaltion kanssa, vedoten lainsäädäntöömme, jonka perusteella todistuksen myöntää laitosta valvova viranomainen. Pykälän seuraavassa lauseessa todetaan, että jos Ruokavirasto myöntää todistuksia määränpäävaltion niin edellyttäessä, on Ruokaviraston tarkastettava eläimet ja niiden pitopaikka ja tuotteet, ellei eläinten ja tuotteiden vientikelpoisuudesta sekä määränpäävaltion asettamien tuontivaatimusten ja mahdollisten kauttakuljetukseen liittyvien vaatimusten täyttymisestä voida muulla tavoin varmistua. Vientierien tarkastaminen Ruokavirastosta käsin (silloin kun kyseessä ei ole Ruokaviraston valvomasta teurastamosta lähtevä vientierä) on mahdollista. Yksi vaihtoehto olisi, että Ruokaviraston myöntämään todistukseen liittyvän tarkastuksen voisi kuitenkin tehdä kunnaneläinlääkäri. Tällöin pykälän ensimmäisen momentin toisesta lauseesta voisi poistaa sanan "Ruokavirasto".

Pykälän toisessa momentissa todetaan, että eläinterveystodistusten laatimisessa tai lähettämässä on käytettävä valvonta-asetuksessa tarkoitettua virallisen valvonnan sähköistä tiedonhallintajärjestelmää silloin kun se on mahdollista eikä järjestelmän käyttöön ole määränpäävaltiosta johtuvaa estettä. Onko tarvetta säätää tässä myös kansallisen sähköisen todistusten tiedonhallintajärjestelmän käytöstä, vai riittääkö että tässä kohtaa säädetään komission hallinnoiman tiedonhallintajärjestelmän käytöstä? Pykälässä todetaan myös, että viejällä, jonka tulee tallettaa tietoja sähköiseen tiedonhallintajärjestelmään, tai hänen edustajallaan on oikeus saada valvontaviranomaiselta maksutta tarvittavat järjestelmää koskevat käyttöoikeudet. Ruokavirasto ehdottaa, että tässä kohtaa tarkennettaisiin maksuttoman käyttöoikeuden liittyvän valvonta-asetuksessa tarkoitettuun

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

tiedonhallintajärjestelmään. Ruokavirastolla on selvityksen alla, voidaanko kansallisesta tiedonhallintajärjestelmästä periä viejiltä käyttömaksua.

58 §

Ruokavirasto ehdottaa, että pykälän ensimmäisessä momentissa mainitaan muitakin eläin-terveyssäännösten 258 artiklan 1 kohdassa mainittua, d-luokan taudin leviämisen vaaraa aiheuttavia asioita, kuin ehdotetussa pykälässä nyt mainitut ”eläimet tai tuotteet”. Eläin-terveyssäännösten 258 artiklan 1 kohdassa mainitaan näiden lisäksi kuljetusvälineet sekä muut materiaalit, jotka ovat voineet joutua kosketuksiin eläinten tai tuotteiden kanssa, ja epäiltäessä eläintaudin leviämistä siirrettyjen eläinten tai tuotteiden välityksellä, olisi erittäin tärkeää, että viranomaisella on mahdollisuus kohdentaa toimenpiteitä kaikkiin sellai-siin materiaaleihin, joiden kautta tauti voi levitä. Ruokavirasto ehdottaa myös, että ensim-mäiseen momenttiin lisätään kohta 3, jonka nojalla voitaisiin määrätä kuljetusvälineiden tai muun mahdollisesti kontaminoituneen materiaalin puhdistamisesta tai hävittämisestä.

Ruokavirasto huomauttaa, että hallituksen esityksen viittaukset momentteihin ovat vir-heelliset; pykälässä ei ole neljää momenttia.

60 §

Ruokavirasto huomauttaa, että pykälän viittaus kuudenteen lukuun on tarpeeton, sillä ky-seinen luku käsittelee kansallisesti torjuttavia tauteja, joiden osalta pykälän mukaista väli-aiasta kuljetuskieltoa ei voisi asettaa.

LUKU 11

Ruokavirasto huomauttaa, että 11 luvussa käytetään vaihtelevasti termejä ”virallinen labo-ratorio” sekä ”virallinen eläinterveyslaboratorio”, mikä aiheuttaa sekaannusta. Tulisi olla selkeää, mitä eroa ehdotetun lain kontekstissa virallisella laboratoriolle ja virallisella eläin-terveyslaboratoriolla on.

Lisäksi Ruokaviraston näkemyksen mukaan olisi selkeämpää, jos laboratorioden nimeämi-seen (omavalvontalaboratoriot) ja toiminnan aloituksesta tehtävään ilmoitukseen liittyvät asiat olisivat omassa pykälässä, jossa tarkemmin määriteltäisiin nimeämisen ja ilmoittami-sen vaatimukset ja niihin liittyvät toimintatavat. Lisäksi toisessa pykälässä kuvattaisiin se, minkälaisissa laboratorioissa erilaisia eläintautien varalta otettavia näytteitä saadaan tutkia. Nyt nämä molemmat on yhdistetty yhteen pykälään (63 §), mikä vaikeuttaa luettavuutta ja ymmärrettävyyttä.

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

62§

Pykälän 2 momentissa mainitaan, että Ruokavirasto toimii myös itse virallisena laboratorioina. Jää epäselväksi, tarkoittaako tämä sitä, ettei Ruokaviraston tarvitse nimetä itseään viralliseksi laboratorioksi? Ruokaviraston näkemyksen mukaan olisi hyvä, jos näin olisi, ja tästä myös mainittaisiin perustelumuiistiossa.

63§

Pykälän 2 momentissa säädetään Ruokaviraston mahdollisuudesta nimetä toisessa jäsenvaltiossa toimiva laboratorio tutkimaan zoonoosivalvonnan yhteydessä otettuja näytteitä (omavalvonta). Ruokavirasto huomauttaa, että tästä ei käy ilmi, hakeeko nimeämistä laboratorio itse vai toimija, joka laboratoriota aikoo käyttää (vrt. rehulaki 86/2008 28 b §). Ruokavirasto esittää, että suomalainen toimija hakisi nimeämistä käyttämälleen toisessa jäsenmaassa sijaitsevalle laboratoriolle. Tällöin hakuprosessin kuvausta, hakemusasikirjoja ja päätösasiakirjoja ei tarvitse ylläpitää englannin kielellä, ja hakemuksen käsittely olisi myös nopeampaa. Lain perustelumuiistioon olisi Ruokaviraston näkemyksen mukaan syytä tarkentaa, että nimeämistä hakevan toimijan velvollisuus olisi toimittaa riittävät asiakirjat laboratorion pätevyyden arvioimiseksi, sekä sopia kyseisen laboratorion kanssa omavalvontanäytteistä mahdollisesti eristettävien kantojen lähettämisestä Ruokavirastoon, ehdotetun lain 66 § mukaisesti. Suomalaisista näytteistä eristettyjen STEC-kantojen saaminen ulkomaisista laboratorioista on osoittautunut vaikeaksi, joten Ruokavirasto pitää erittäin tärkeänä, että toimijan vastuu asiassa kävisi yksiselitteisesti ilmi ehdotetusta laista, sekä sen perusteluista.

Ruokaviraston näkemyksen mukaan pykälän 2 momentissa, tai sen perusteluissa, tulisi mainita, vaaditaanko toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevan laboratorion nimeäminen myös sellaiselta toisessa jäsenvaltiossa sijaitsevalta laboratoriolta, jolta suomalainen nimetty/hyväksytty laboratorio alihankkii zoonoosivalvonnan tutkimuksia satunnaisesti tai säännöllisesti.

Ruokavirasto huomauttaa, että kolmannen momentin ensimmäinen lause aiheuttaa epäselvyyttä siitä, mitä tauteja momentti koskee. Pykälän perusteluissa sen sijaan on yksiselitteisesti ja selkeästi ilmaistu, mitä tautiluokkaa momentti koskee, ja tätä vastaava muotoilu ehdotetaan siirrettäväksi pykälään.

Pykälän kolmannessa momentissa säädetään, että ilmoitusvelvollisen laboratorion on käytettävä tieteellisesti päteviä analyysimenetelmiä sekä oltava teknisesti pätevä ja tuotettava luotettavia tuloksia. Tällaista ainoastaan muuksi ilmoitettavaksi eläintaudiksi luokiteltuja tauteja tutkivaa laboratoriota ei kuitenkaan tarvitsisi hyväksyä, vaan laboratorio rekisteröitäisiin pelkän ilmoituksen perusteella. Nyt voimassa olevan eläintautilain aikana on

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

osoittautunut hieman ongelmalliseksi se, että asiakkaat olettavat Ruokaviraston varmistaneen, että ilmoitettavia eläintauteja tutkivat rekisteröidyt laboratoriot täyttävät tietyt pätevyysvaatimukset, mutta käytännössä laboratoriota ei voida vaatia toimittamaan mm. tarvittavia asiakirjoja pätevyysvaatimusten täyttymisen varmistamiseksi (esim. tieteellisesti pätevät menetelmät). Näin ollen pykälässä tulisi säätää Ruokavirastolle mahdollisuus tarvittaessa pyytää tarkempia tietoja pätevyysvaatimusten täyttymisen arvioimiseksi, tai laboratoriolle velvollisuus toimittaa ko. tarkempia tietoja Ruokaviraston pyynnöstä.

Lisäksi Ruokavirasto esittää, että kolmannen momentin lopussa olevaan kohtaan "Laboratorion toiminnasta tehtävästä ilmoituksesta tulee käydä ilmi toiminnanharjoittajan ja laboratorion yhteystiedot sekä tieto siitä, mitä muuksi ilmoitettavaksi eläintaudiksi luokiteltuja tauteja laboratoriossa tutkitaan." lisätään seuraava: "Lisäksi tulee käydä ilmi mitä näytteitä tutkitaan ja mitä tutkimusmenetelmää käytetään." Neljännessä momentissa mainitussa asetuksessa on tarkennettava mitä tietoja tutkimusmenetelmästä on toimitettava. Perusvaatimuksena olisi menetelmän nimi ja tekniikka, lisäksi laboratorion on viranomaisen pyynnöstä toimitettava menetelmän ohje ja validointiraportti, sillä nämä ovat oleellista menetelmän luotettavuuden arvioinnin kannalta.

64 §

Ruokavirasto ehdottaa pykälään lisättäväksi seuraavan: A–c -luokan taudin ja muun torjuttavan eläintaudin aiheuttajamikrobeja ja -loisia taikka *muuta biologisia aineita, jotka voivat aiheuttaa kyseisten tautien leviämisen vaaraa*, saadaan muuta kuin 63 §:ssä tarkoitettua näytteiden tutkimista varten pitää hallussa, siirtää, tutkia tai muutoin käsitellä vain Ruokavirastossa, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksessa tai Ruokaviraston luvalla. Lisäys antaisi mahdollisuuden arvioida myös sellaisia tilanteita, joissa taudinaiheuttajan osasia (ei kokonaisiksi mikrobeja) käytetään mm. tutkimuksessa.

66 §

Ruokavirasto pyytää korjaamaan ensimmäisen momentin viimeisessä lauseessa mainitun, nykyisen lainsäädännön mukaisen tautiluokittelun ehdotetun lainsäädännön mukaiseksi. Ruokavirasto ehdottaa, että lain luottavuuden parantamiseksi kolmannen momentin ensimmäiseen lauseeseen avataan se, mitä tauteja pykälä koskee, ilman viittausta toiseen pykälään.

LUKU 12

Ruokavirasto huomioi, että luvussa 12 määritellään viranomaiset, mutta maa- ja metsätalousministeriön tehtäviä ei ole nykyllä lainsäädännön tavoin määritelty lainkaan. Ruokavirasto ehdottaa niitä lisättäväksi.

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

Ruokavirasto pyytää selventämään seuraavia seikkoja. Voiko kunnan elintarvikevalvontaviranomainen valvoa ja puuttua toisesta jäsenmaasta tuotuihin eläinperäisiin elintarvikkeisiin, jos ne eivät täytä eläintautilain vaatimuksia? Saako kunnan elintarvikevalvontaviranomainen tarvittavia tietoja Traces-järjestelmästä? Voiko kunnan elintarvikevalvontaviranomainen käyttää elintarvikelain pakkokeinoja, jos toisesta jäsenmaasta tuotu eläinperäinen elintarvike ei täytä eläintautilain vaatimuksia? Lain perusteluiden kohdassa suhde muuhun lainsäädäntöön olisi selvyiden vuoksi hyvä käsitellä eläinperäisten elintarvikkeiden sisämarkkinasiirtojen eläintauteihin liittyvä valvonta ja eläintautilain rajapinta elintarvikelakiin tässä asiassa.

67 §

Pykälän toisen momentin kohdassa 7) edellytetään, että Ruokavirasto vastaa eläinterveyttä koskevien säädösten täytäntöönpanoon liittyvän koulutuksen järjestämisestä kunnaneläinlääkäreille sekä pitää luetteloja niistä kunnaneläinlääkäreistä, jotka ovat saaneet taudinpurkausten varalta erityistä valmiuskoulutusta. Asia on ollut kirjattuna jo voimassa olevaan eläintautilakiin, mutta käytännössä Ruokavirasto kuitenkin kouluttaa aluehallintovirastoa ja he puolestaan kouluttavat kunnaneläinlääkäreitä. Säännöllisesti Ruokavirasto kouluttaa kunnaneläinlääkäreitä antaessaan kunnaneläinlääkäreille valmiuteen liittyvää koulutusta.

68 §

Pykälän toisen momentin kohdassa 3) viitataan aluehallintaviraston taudintorjuntatoimiin liittyvissä vastuissa pitopaikkoihin kohdistettuun taudintorjuntapäätökseen sekä vyöhykkeillä lopettamiseen tai rokottamiseen. Tällöin tehtävistä jää kokonaan puuttumaan vyöhykkeillä tehtävien muiden toimien toimeenpanoon liittyvät tärkeimmät tehtävät kuten pitopaikkojen tarkastusten ja näytteenottojen suunnittelu, järjestäminen, ohjaus ja valvonta. Kohtaa ehdotetaan tarkennettavaksi niin, että aluehallintovirasto huolehtii myös näiden tehtävien toteuttamisesta. Asiaa voidaan vaihtoehtoisesti selkeyttää pykälässä 24 (vrt. kyseisen pykälän kommentit).

Lisäksi tulisi selkeyttää aluehallintoviraston roolia luonnonvaraisten eläinten tautitapausten yhteydessä. Käsillä olevassa ehdotuksessa kyseisiin tehtäviin liittyvää toimeenpanoa ei ole selkeästi aluehallintovirastolle kirjattu. Ruokavirasto ehdottaa asiaa selkeytettävän niin, että myös luonnonvaraisten eläinten tutkimisen järjestäminen, raatojen hävittämisen, tapausten vuoksi perustettujen vyöhykkeiden muiden toimenpiteiden kuten alueella olevien pitopaikkojen tarkastusten ja näytteenoton suunnittelun, ohjauksen ja valvonnan järjestäminen kirjattaisiin yksiselitteisesti aluehallintoviraston tehtäviksi.

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

Pykälän toisen momentin kohdan 4) mukaan aluehallintovirasto järjestää koulutusta kunnaneläinlääkäreille. Ruokavirasto ehdottaa, että kohtaa muutetaan siten, että aluehallintovirasto *vastaa* koulutuksen järjestämisestä kunnaneläinlääkäreille.

69 §

Ruokavirasto esittää kunnaneläinlääkärin tehtävien täsmentämistä samaan tapaan kuin edellä aluehallintoviraston koskien vyöhykkeillä tapahtuvia taudintorjuntatoimia sekä luonnonvaraisten eläinten tautitapauksiin liittyviä toimia.

71 §

Ruokavirasto ehdottaa lisättäväksi valtuutetun tarkastajan tarkastuskohteiksi eläinten pito- paikkojen lisäksi myös ”muut paikat”, sillä voi olla tarpeen käyttää valtuutettuja tarkastajia myös sellaisissa paikoissa, joissa ei pysyvästi pidetä eläimiä, kuten haaskapaikoilla tai luon- nossa.

Pykälän mukaan valtuutettua tarkastajaa valvoo Ruokavirasto. Ruokaviraston näkemyksen mukaan olisi tarpeen lisätä, että Aluehallintovirasto voi avustaa Ruokavirastoa valtuutetun tarkastajan toiminnan valvonnassa. Käytännössä valtuutettu tarkastaja joutuu tekemään läheistä yhteistyötä aluehallintoviraston kanssa, joka ohjaa ja koordinoi kunnaneläinlääkä- reiden ja vastaavia tehtäviä tekevien valtuutettujen tarkastajien toimintaa. Valtuutetun tarkastajan tulisi näin ollen raportoida tekemistään työtehtävistä myös aluehallintoviras- toon (etenkin taudinpurkausten osalta tämä on osoittautunut tärkeäksi, vrt. IHN). Aluehal- lintovirastolla on myös Ruokavirastoa paremmat mahdolliset valvoa toimintaa kentällä.

LUKU 13

Ruokaviraston näkemyksen mukaan eläintautilaissa on huomioitava elintarvikeketjun rikol- lisuuden torjunnan edellyttämät tietojensaantia ja tietojenluovutus oikeuksia koskevat tar- peet. Siltä osin, jos ja kun nämä tietojenvaihdon sujuvuutta koskevat seikat riittävästi huo- mioidaan valmisteilla olevassa Ruokaviraston toimialan tietovarantolaissa, kyseisistä asi- oista ei liene kuitenkaan ole tarpeen säätää eläintautilaissa.

Ruokavirasto pohtii, olisiko myös syytä säätää Ruokaviraston oikeudesta määrätä verkkosi- vustoja suljettavaksi eläintautien leviämisen estämiseksi tilanteessa, jossa eläinten myynti tai luovuttaminen verkossa aiheuttaisi eläintautien leviämisen uhan? Tulevan elintarvike- lain (HE 262/2018 vp) 61 §:ssä asia on huomioitu elintarvikkeiden osalta.

75 §

Ruokaviraston näkemyksen mukaan pykälän toisen momentin ehdot tarkastuksen tekemi- selle pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa ovat erittäin tiukat, ja siten

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

mahdollisesti vastoin valvonta-asetusta. Muissa vastaavissa laeissa (esim. rehilaki 86/2008 34 §) sekä hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE154/2019; ehdotetun eläinten hyvinvointilain 77 §), tarkastusoi-keuden edellytykset ovat lievemmat, eikä eläintautilainsäädännön nojalla tehtyjen tarkas-tusten oikeutusta tulisi tarpeettomasti rajoittaa.

76 §

Ehdotetussa pykälässä mainitaan ”oikeus saada ... välttämättömät tiedot”, mutta voimassa olevan eläintautilain 91 §:ssä vastaava sananmuoto on ”tiedot ja asiakirjat”. Ruokavirasto ehdottaa, että pykälää täydennetään nykytilannetta vastaavaksi, jolloin toimijalta olisi tar-vittaessa oikeus saada myös asiakirjat.

77 §

Ruokaviraston mielestä olisi tarpeen säätää opiskelijoiden ja harjoittelijoiden läsnäolo-oi-keudesta tarkastuksilla, esimerkiksi vastaavalla tavalla kuin elintarvikelain ehdotuksessa (HE 262/2018 vp; 37 §) tai eläinten hyvinvointilain ehdotuksessa (HE 154/2019; 80 §) on säädetty. Myös voimassa olevan elintarvikelain (23/2006) 49 § on säädetty siitä, että val-vontaviranomaisen ohjauksessa olevalla opiskelijalla, joka suorittaa viranomaistoimintaan perehdyttävää harjoittelua, on oikeus olla läsnä valvontaviranomaisten suorittaessa val-vontaa ja tarkastuksia.

79 - 80 §

Ruokaviraston mukaan pykälässä tulisi säätää tarkemmin siitä, mitä luetteloita Ruokaviras-ton tulee, sekä mitä Ruokavirasto saa julkaista. Esimerkiksi luettelo nimetyistä ja ilmoituk-sen tehneistä laboratorioista, sekä luettelo valtuutetuista tarkastajista ja heidän tehtävis-tään olisi syytä saada julkaista. Viitaten alun yleisiin kommentteihin, Ruokavirasto toivoo lisättäväksi lakiin tai vähintään perustelumui-istioon pykäläkohtaisesti kattavat viittaukset EU-lainsäädäntöön siten, että eläintautilakia ja hallituksen esitystä lukemalla pystyisi hah-mottamaan, mitä tietystä asiasta on säädetty ja missä.

80 §

Ruokavirasto ehdottaa, että pykälän mukaisesti rekisteriä pidetään myös kohdassa 1 mai-nittujen tautien epäilyistä, rajoitusvyöhykkeillä sijaitsevista pitopaikoista ja niissä tehdyistä tarkastuksista ja näytteenotoista, sekä haetuista ja myönnettyistä poikkeusluvista.

82, 83 ja 86 §

Ruokavirasto toivoo avattavaksi mitä tuotteiden valmistuksella tarkoitetaan, ja esittää huo-mionaan että nykyisessä eläintautilaissa vastaavassa yhteydessä mainittua elintarvikkeiden

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

jalostusta ei mainita uudessa eläintautilakiluonnoksessa, vaikka hallituksen esityksessä pykälien 86 ja 101 mainitaan vastaavan toisiaan.

Lisäksi Ruokavirasto ehdottaa, että korvausten maksamista tulisi selkeyttää perkaamojen ja teurastamojen osalta. Korvataanko eläinten arvo, vaikka ne olisivat teurastamossa/perkaamossa, jos niitä ei ole vielä teurastettu, onko teurastamo tai perkaamo tuotteiden valmistusta koko toiminnan osalta? Entä jos eläimet ovat kuljetusautossa tulossa teurastamoon, kun tauti havaitaan?

Ruokavirasto esittää lisättäväksi selvennyksen vuoksi 86 §:ään, että korvauksia ei myöskään makseta, jos kustannukset tai menetykset ovat syntyneet eläimen teurastukseen tai perkaukseen liittyvässä toiminnassa.

LUKU 15

Ruokavirasto ehdottaa, että luvussa esitettyjen pakkokeinojen käyttöä eri tilanteissa selkeytetään, erityisesti suhteessa toisiinsa (91 § kommentteissa tarkemmin). Ruokaviraston näkemyksen mukaan pakkokeinoja koskevista pykälissä eläinten hyvinvointilain ehdotus (HE 154/2019; 91 – 94 §) vaikuttaa selkeämmältä.

Ehdotetun lain 91 § toisessa momentissa mainitaan viranomaisen antama kehoitus korjata puutteet asetetussa määräajassa, mutta kehotusta ja sen käyttöä ei sen tarkemmin ole määritetty. Asian selkeyttämiseksi voisi ehdotettuun lakiin lisätä eläinten hyvinvointilain ehdotusta (HE154/2019; 91 §) vastaavasti viranomaiselle mahdollisuus kehottaa toimijaa korjaamaan vähäiset puutteet.

90 §

Ruokavirasto esittää lisättäväksi mahdollisuuden kieltää sitä, joka rikkoo eläinterveyttä koskevaa säädöstä, jatkamasta tai toistamasta säädösten vastaista menettelyä (esim. kielletään sairaiden riistalintujen vapauttaminen luontoon), sen lisäksi että voidaan määrätä tämän asian laatuun nähden riittävässä määräajassa täyttämään velvollisuutensa.

91 §

Ruokavirasto huomauttaa, että pykälästä jää epäselväksi esimerkiksi kohdassa 4 mainittujen varotoimenpiteiden noudattamatta jättämisen seuraukset. Jos henkilö ei noudata näitä varotoimenpiteitä, jotka on täsmennetty MMM:n asetuksella (ja ne ovat siis osa eläinterveyttä koskevaa säädöstä), on 90 §:n nojalla mahdollisuus antaa toimijalle määräys täyttää velvollisuutensa, mutta samalla olisi annettava kehoitus, jotta voisi antaa kiellon eläinten siirtämisen estämiseksi? Voisiko pykälässä mainita, että voidaan antaa myös suoraan kiello siirtää eläimiä, jos kyseessä on 4 alakohdan mukaisten varotoimenpiteiden laiminlyönti.

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

92 §

Ruokavirasto ehdottaa, että pykälän kolmanteen momenttiin lisätään myös 63 § kolmannen momentin mukaiset laboratoriot, jonka toiminnalle on asetettu vaatimuksia, ja jonka 79 § kolmannen momentin mukainen rekisteröinti tulisi siis voida peruuttaa, mikäli todetaan että laboratorio ei täytä näitä vaatimuksia.

95 §

Myös Ruokaviraston pitäisi voida määrätä seuraamusmaksu niiden pykäläkohtien osalta, joissa aluehallintovirastolla tai Tullilla ei ole roolia, esimerkiksi laboratorioiden valvonta (63, ja 64 §).

Lisäksi pykälän neljännessä momentissa on ristiriita pykälätekstin ja perusteluiden välillä. Pykälätekstin mukaan maksun saisi määrätä vuoden sisällä teosta, perusteluiden mukaan 6 kuukauden sisällä. Ruokaviraston mukaan vuosi on ehdottomasti parempi aikaraja.

96 §

Ruokavirasto ehdottaa, että pykälässä säädetään siitä, että Ruokavirastolla on asianomistajan asema eläintautirikosasioissa. Tämä vahvistaisi Ruokaviraston ohjausmahdollisuuksia ja oikeudellista asemaa esitutinnan ja rikosprosessin kaikissa vaiheissa, parantaisi valvonnan tiedonsaantioikeutta ja tiedonkulkua sen ja esitutkintaviranomaisen välillä sekä vahvistaisi Ruokaviraston edellytyksiä tukea esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän työtä.

99 §

Ruokavirasto pohtii, tarvitaanko kyseistä pykälää, sillä eräistä muista laeista, joissa säädetään valtuutetuista tarkastajista, vastaava pykälä on poistettu.

Jos pykälä katsotaan tarpeelliseksi, teksti tulisi muotoilla muotoon: Ruokavirasto maksaa aiheutuneita kustannuksia Ruokaviraston ja valtuutetun tarkastajan väliseen sopimukseen perustuen. Kaikkia kustannuksia ei ole tarkoituksenmukaista korvata erikseen.

101 §

Ruokavirasto ehdottaa, että hallituksen esityksessä pykälän perusteluissa kerrotaan, mitä koneellinen allekirjoitus on ja miten se eroaa sähköisestä allekirjoituksesta, sekä mitä hyötyjä sen käytöllä saavutetaan.

Lausunto

Pvm/Datum/Date

25.5.2020

Dnro/Dnr/DNo

1853/00.00.01.00.00/2020

Muut ehdotukseen sisältyvät lainsäädäntömuutokset:

Laki rikoslain 44 luvun 4 a §:n ja 46 luvun 4 §:n muuttamisesta

Ehdotetussa pykälässä on viittaus eläintautilain 1 §:n 2 momenttiin. Ruokavirasto pohtii, onko tässä kirjoitusvirhe, sillä kyseiset Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukset on luetteloitu eläintautilain 1 §:n 1 momentissa.

Osastonjohtaja

Terhi Laaksonen

Ylitarkastaja

Tanja Lähteinen

RUOKAVIRASTO

Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Dokumentet har uppsatts och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Ruokavirasto
PL 100, 00027 RUOKAVIRASTO
Puh. 029 530 0400 (vaihde)
ruokavirasto.fi
Y-tunnus: 2911686-7

Livsmedelsverket
PB 100, 00027 LIVSMEDELSVERKET
Tfn 029 530 0400 (växel)
livsmedelsverket.fi
FO-nummer: 2911686-7

Finnish Food Authority
P.O. Box 100, FI-00027 FINNISH FOOD AUTHORITY, FINLAND
Tel. +358 29 530 0400 (switchboard)
foodauthority.fi
Business ID: 2911686-7